
Шифра и назив предмета: 0010.16 Машински материјали

Обим наставе у бодовима: 7 ЕСПБ

Семестар: II

Фонд часова за предавање, вежбе и ДОН:

- недељно : 3 + 3 + 0

- укупно : 45 + 45 + 0 = 90

Потребна предзнања

Основна знања из хемије и физике (хемијски елементи и реакције, периодни систем, структура атома, агрегатна стања материје), механике (отпорност материјала), електротехнике (електрохемијске појаве), термодинамике (преношење топлоте).

Метод рада и облици наставе

Наставни програм остварује се предавањима, вежбама и консултацијама. Настава је аудиторна а повезана је са примерима и искуствима из праксе уз презентацију машинских делова. Практичне вежбе изводе се у лабораторији на расположивим уређајима за механичка, термијска и металграфска испитивања металних материјала. Самостални предвиђа рад на лабораторијским вежбама и израда задатака из области својства отпорности и деформације метала, као конструкционих материјала.

Реализација програма до испита и вредновање предиспитних обавеза

Студенти су обавезни да присуствују предавањима и вежбама. О присуству на лабораторијским и аудиторним вежбама води се евиденција на одговарајућем обрасцу.

Студент је обавезан да присуствује вежбама на мин. 80% часова и да има позитивно оцењене предиспитне обавезе у складу са Правилником о студијама.

Предиспитне обавезе студента су следеће:

-Активности у току предавања (вреднује се од 0 до 5 поена)

-Практичне лабораторијске вежбе (вреднује се од 30 до 45 поена)

У евиденциони образац уписују се присуство студента на вежбама и остварени поени предиспитних обавеза. Успешно реализоване предиспитне обавезе се вреднују у распону од 30 до 50 поена.

Број поена зависи од нивоа показаног знања (ниво А - одличан, што одговара максималном броју поена; В - врло добар и С – добар, што одговара минималном броју поена).

Колоквијуми

Није предвиђено одржавање колоквијума.

Испит, начин полагања и формирање коначне оцене

Услов за излазак на испит је уредно похађање наставе и успешно завршене све предиспитне обавезе.

Испит се полаже писмено и усмено.

Писмени део испита се ради два часа (90 мин) и вреднује се са највише 30 поена.

Студент је положио писмени део испита ако је остварио најмање 15 поена.

Након тога студенту се пружа могућност и полагања усменог дела испита. Усмени део испита полаже се у трајању од једног часа (45 мин) и вреднује се са највише 20 поена.

Студент је положио усмени део испита ако је остварио најмање 10 поена.

Коначна оцена се формира, у складу са Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту, на основу збира поена остварених на предиспитним обавезама и испиту на следећи начин:

оцена 10 (95-100 поена); 9 (85-94); 8 (75-84); 7 (65-74); 6 (55-64) и 5 (<55).

Литература

Основна:

1. Чуровић, Ј., *Машински и други технички материјали (структура, својства, технологија, примена)* ВТМШ, Београд, 2003.
2. Ђорђевић, В., *Машински материјали, први део*, Машински факултет, Београд, 1999.
3. Аћимовић-Павловић, З., Кастелец-Маџура С., *Испитивање материјала, приручник за вежбе*, ВТМШ, Београд, 1999.

Допунска:

1. Дробњак, Ђ., *Физичка металургија*, ТМФ, Београд, 1990.
  2. Шуман, Н., *Металографија* (превод са немачког), ТМФ, Београд, 1989.
-

Корисне информације за студенте које се односе на организацију и спровођење вежби

Врсте вежби:

-аудиторне	15
-лабораторијске	30

Аудиторне вежбе се односе на упознавање са врстом материјала и методама испитивања односно уређајима који се користе за поједина испитивања. Поступке испитивања студенти упознају показним путем.

Додатни облици наставе спроводе се у оквиру лабораторијских вежби које се одржавају у лабораторији за испитивање материјала у Школи.

Лабораторијске вежбе се састоје од следећих тематских целина:

Механичка испитивања

Испитивање статичким дејством сила

Испитивање затезањем

Хидраулична машина (кидалица) за испитивање метала затезањем; Дијаграм затезања метала (дијаграм напон – јединично издужење); Анализа резултата затезних испитивања; Израчунавање модула еластичности; Индекс деформационог ојачавања; Хомогена деформација и пластична нестабилност на дијаграму затезања; Затезна чврстоћа; Одређивање способности деформације (издужење и контракција).

Испитивања тврдоће

Најчешће коришћене статичке методе су Бринел, Роквел и Викерс метода.

Бринелова метода (шема оптерећења испитивања тврдоће по Бринелу, утискивач и сила утискивања, време утискивања, услови испитивања, апарат за испитивање тврдоће, мерење пречника отиска),

Викерс – метода (утискивач и сила утискивања, време утискивања, апарат за испитивање тврдоће, мерење дијагонале отиска),

Роквел – метода (одређивање дубине отиска, означавање тврдоће).

Испитивања динамичким дејством сила

Испитивање жилавости

Испитивање ударне жилавости материјала на собној температури. Метода по Шарпију (врсте епрувета, уређај за испитивање, израчунавање жилавости).

Технолошка испитивања

Ова испитивања су једноставна, не захтевају сложене уређаје и апарате, нити је потребна посебна припрема узорака за испитивање. Технолошка испитивања имају за циљ утврђивање понашања материјала при одговарајућој обради у хладном или топлом стању. Овим испитивањем се утврђује способност обрадивости материјала као што су: Технолошке пробе металних полупроизвода; Дубоко извлачење лима по Ериксену. Испитивање савијањем.

Металографска испитивања

Циљ овог испитивања је, да се при одређеном хемијском саставу, из прегледа микроструктуре одреде особине и понашање легура са аспекта прераде и примене. Анализа металографских узорака помоћу оптичког микроскопа; Карактеристичне структуре различитих челика и ливених гвожђа.

Студенти након лабораторијских вежби пишу извештаје о одговарајућем лабораторијском испитивању материјала. Писању извештаја претходи одговарајуће упуство од стране наставника.

Консултације са студентима

Консултације се спроводе појединачно или са мањим бројем студената. На консултацијама наставник је на располагању студентима, зависно од њихових потреба и интересовања за: давање упустава о приступу учењу, давање додатних објашњења у вези израде самосталних и практичних задатака, уз упућивање на правилно коришћење литературе, додатна објашњења по питању предиспитних обавеза, начину полагања испита и томе сл.

Консултације се обављају по правилу у кабинету за наставу према распореду консултација који се објављује на огласној табли Школе.

17.10.2017.

Др Милан Тасић, дипл. инж. маш.